

CONXUNTO

Introdución

O conxunto instrumental constitúe un espazo de formación de primeira orde para experimentador e aplicar, ademais das habilidades adquiridas na clase de instrumento da especialidade, os coñecementos adquiridos en todas as materias. Desde este punto de vista, o conxunto tamén poderá permitir percorrer o repertorio para diversas formacións, de diferentes épocas ou estilos, co que se amosa unha vez máis que os obxectivos dunhas materias e das outras deben coordinarse desde unha perspectiva común.

O proceso de ensino e aprendizaxe das especialidades instrumentais ten un forzoso carácter individual. Por iso, o currículo que agora se presenta alberga, como unha nova materia dun colectivo de estudantes, a materia de conxunto, que terá por finalidade, en esencia, a actividade de grupo, como no caso da orquestra, da banda ou de coro, todas dirixidas ao proceso de obtención de novos coñecementos e a súa aplicación na práctica social e representativa do centro en que se realicen os estudos.

Neste desenvolvemento normativo considerouse conveniente reforzar as actividades de grupo e aumentar a súa presenza nos centros. A incorporación de novas especialidades instrumentais, cuxas literaturas amosan amplos repertorios de conxunto específicos, sinala a idoneidade de incluír a materia de conxunto como unha materia máis no marco das ensinanzas profesionais de música. Por outra banda, razóns de índole organizativa dos centros sinalan a conveniencia de ampliar esta nova materia de grupo a prol da participación de todos os estudantes de calquera especialidade instrumental cursada.

A educación musical non pode nin debe perseguir como única meta a formación de solistas. O carácter propedéutico das ensinanzas profesionais de música leva consigo a incorporación do alumnado ás agrupacións que se configuren no seus centros co fin de propiciar un marco amplo de experiencias que lle permita ao alumnado dirixirse cara á formación musical que máis se adapte ás súas calidades, aos seus coñecementos e aos seus intereses.

A práctica indistinta de grupo na orquestra, na banda, no coro e, de ser o caso, no conxunto que corresponda ten por finalidade facilitar a participación, a través de distintas formacións, de todo o alumnado ao procurarse unha organización máis flexible do ensino. Por unha banda, esta participación en agrupacións ha permitir que determinados instrumentos con dificultades de integración teñan o marco axeitado para a práctica instrumental colectiva; por outra parte, supón e garantía da presenza activa do alumnado nunha das actividades que, xunto co coro, a orquestra ou a banda, implican maior proxección do centro na sociedade.

As tradicionais asociacións de instrumentos dará paso a un repertorio que alberga un complexo entabado de interrelacións instrumentais sen perder a

unidade de criterio e a igualdade da execución, que teñen que ser as principais metas para lograr. O alumnado, como noutras agrupacións, deberá incrementar a actitude de escoita de todo aquilo que rodea a propia execución unipersoal en prol de alcanzar aspectos inherentes a toda boa interpretación na agrupación (afinación, empaste, homoxeneidade no fraseo, igualdade no ataque, claridade nas texturas, etc.), adquirindo progresivamente unha serie de habilidades e hábitos acordes co seu papel no grupo que estará condicionado ao repertorio do seu instrumento.

En síntese, igual que sucede na orquestra, na banda e no coro, o conxunto ha propiciar a responsabilidade compartida. Por unha parte, as relacións humanas entre o alumnado, afeito á práctica instrumental individual, levarán consigo, como membros dun corpo colectivo, todo un exercicio de adaptación ao grupo e de aceptación doutros instrumentistas. Por outra banda, a práctica en grupo motivará a actitude de escoita, propiciará a memoria de paisaxes instrumentais e fomentará o estudo individual, que reverterá no grupo e incentivará unha actitude de disciplina difícilmente abordable en actividades individuais.

**ESPECIALIDADES DE ACORDEÓN, CLARINETE, FRAUTA TRAVESA,
GUITARRA, PERCUSIÓN, SAXOFÓN, TROMPETA, VIOLÍN, VIOLONCELLO.
1º E 2º GRAO PROFESIONAL.**

Obxectivos

As ensinanzas de conxunto dos estudos profesionais de música terán como obxectivos contribuír a desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- a) Afondar no coñecemento dos estilos e dos recursos interpretativos de cada un deles.
- b) Dominar o propio instrumento de acordo coas exixencias de cada obra.
- c) Respetar as normas que exige toda actuación en grupo e valorar a interpretación en conxunto como un aspecto fundamental da formación musical.
- d) Aplicar a audición polifónica para escoitar simultaneamente as partes ao mesmo tempo que se executa a propia, demostrando sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- e) Utilizar unha ampla e variada gama sonora, de xeito que o axuste do son se realice en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades interpretativas da obra.

- f) Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- g) Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.
- h) Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- i) Coñecer e realizar os xestos básicos que permitan a interpretación coordinada.
- j) Interpretar obras representativas do repertorio do conxunto instrumental de dificultade axeitada ao nivel.

Contidos

- A unidade sonora: respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- Agónico e dinámico.
- Estudo e práctica dos xestos anacrúsicos para tocar sen dirección.
- Equilibrio sonoro e de planos.
- Control permanente da afinación.
- Desenvolvemento da igualdade de ataques.
- Análise e interpretación de obras do repertorio.
- Práctica de conxunto da agrupación correspondente.
- Traballo gradual do repertorio básico máis salientable da agrupación correspondente.
- Valoración do sistema como marco da interpretación.
- Audicións comparadas de interpretacións de conxuntos, para analizar de maneira crítica as características das versións.

Criterios de avaliación

- 1) Interpretar obras do repertorio propio da agrupación correspondente. Con este criterio preténdese avaliar a capacidade de unificación de criterio interpretativo entre todos os compoñentes do grupo, e do equilibrio sonoro entre as partes.
- 2) Actuar como responsable do grupo, dirixindo a interpretación colectiva mentres realiza a súa propia parte, se procede. Mediante este criterio preténdese verificar se o alumnado ten un coñecemento global da partitura e

sabe utilizar os xestos necesarios da concertación. Ademais, pódense valorar o seus criterios sobre unificación do son, timbre, vibrato, afinación, fraseo, etc.

- 3) Ler a primeira vista unha obra de pequena dificultade na agrupación que corresponda. Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para desenvolverse con autonomía na lectura dun texto, así como o seu grao de fluidez na lectura e comprensión da obra.
- 4) Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado. Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade como membro dun grupo, a valoración que ten o seu papel dentro deste e o respecto pola interpretación musical.
- 5) Interpretar en público obras do repertorio para conxunto. Este criterio serve para comprobar a unificación do fraseo, a precisión rítmica, o equilibrio sonoro, a preparación de cambios dinámicos e de acentuación, así como a adecuación interpretativa ao carácter e ao estilo da música interpretada.

ESPECIALIDADES DE ACORDEÓN E GUITARRA. 3º E 4º GRAO PROFESIONAL.

Obxectivos

As ensinanzas de conxunto dos estudos profesionais de música terán como obxectivos contribuír a desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- a) Afondar no coñecemento dos estilos e dos recursos interpretativos de cada un deles.
- b) Dominar o propio instrumento de acordo coas exixencias de cada obra.
- c) Respetar as normas que exige toda actuación en grupo e valorar a interpretación en conxunto como un aspecto fundamental da formación musical.
- d) Aplicar a audición polifónica para escoitar simultaneamente as partes ao mesmo tempo que se executa a propia, demostrando sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- e) Utilizar unha ampla e variada gama sonora, de xeito que o axuste do son se realice en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades interpretativas da obra.
- f) Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.

- g) Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.
- h) Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- i) Coñecer e realizar os xestos básicos que permitan a interpretación coordinada.
- j) Interpretar obras representativas do repertorio do conxunto instrumental de dificultade axeitada ao nivel.

Contidos

- A unidade sonora: respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- Agónico e dinámico.
- Estudo e práctica dos xestos anacrúsicos para tocar sen dirección.
- Equilibrio sonoro e de planos.
- Control permanente da afinación.
- Desenvolvemento da igualdade de ataques.
- Análise e interpretación de obras do repertorio.
- Práctica de conxunto da agrupación correspondente.
- Traballo gradual do repertorio básico máis salientable da agrupación correspondente.
- Valoración do sistema como marco da interpretación.
- Audicións comparadas de interpretacións de conxuntos, para analizar de maneira crítica as características das versións.

Criterios de avaliación

- 1) Interpretar obras do repertorio propio da agrupación correspondente. Con este criterio preténdese avaliar a capacidade de unificación de criterio interpretativo entre todos os compoñentes do grupo, e do equilibrio sonoro entre as partes.
- 2) Actuar como responsable do grupo, dirixindo a interpretación colectiva mentres realiza a súa propia parte, se procede. Mediante este criterio preténdese verificar se o alumnado ten un coñecemento global da partitura e sabe utilizar os xestos necesarios da concertación. Ademais, pódense valorar o seus criterios sobre unificación do son, timbre, vibrato, afinación, fraseo, etc.

- 3) Ler a primeira vista unha obra de pequena dificultade na agrupación que corresponda. Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para desenvolverse con autonomía na lectura dun texto, así como o seu grao de fluidez na lectura e comprensión da obra.
- 4) Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado. Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade como membro dun grupo, a valoración que ten o seu papel dentro deste e o respecto pola interpretación musical.
- 5) Interpretar en público obras do repertorio para conxunto. Este criterio serve para comprobar a unificación do fraseo, a precisión rítmica, o equilibrio sonoro, a preparación de cambios dinámicos e de acentuación, así como a adecuación interpretativa ao carácter e ao estilo da música interpretada.

Procedementos e instrumentos de avaliación para os catro cursos

Nas primeiras sesións de clase poñeranse en marcha mecanismos de avaliación inicial para coñecer o punto de partida dos alumnos respecto dos contidos que se desenvolverán na materia. No que respecta á medida dos resultados na materia primarase a avaliación continua ou formativa fronte á avaliación sumativa. Ao final de cada período trimestral de docencia adxudicarase aos resultados de cada alumno unha cualificación cuantitativa nunha escada de entre 0 e 10. A cualificación do último trimestre corresponderase coa cualificación final que constará no expediente do alumno como nota xeral da materia.

Ao longo dos trimestres desenvolveranse diferentes actividades avaliáveis, entre as que constan exercicios nas diversas agrupacións instrumentais e audicións ou concertos.

Tendo en conta o perfil eminentemente práctico da materia e os reducidos ratios do noso centro para este nivel, os principais instrumentos de avaliación desenvolveranse a través da valoración das actividades de aula, tanto individual como en conxunto, e a partir das audicións acordadas cos alumnos.

A autoavaliación será un requisito imprescindible para cada alumno. O exercicio de analizar e valorar o grao de implicación, traballo, e resultados fomenta a acomodación de metas e estratexias de aprendizaxe así como a responsabilidade.

Criterios de cualificación para os catro cursos

- Terase en conta o grao de aprendizaxe e asimilación dos contidos, así como a capacidade para a súa posta en práctica nos exercicios da improvisación.
- Valorarase o nivel de destreza adquirido nas diferentes técnicas postas en práctica na aula relacionadas coa interpretación en conxunto.

Na cualificación poñerase en valor o interese e implicación demostrados polo alumno na materia.

Enfoque metodolóxico para os catro cursos

O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, sobre as habilidades da interpretación en conxunto. Organizarase en aulas que, segundo o número de alumnos darán lugar a diversas formacións instrumentais. Cada curso os grupos poden variar en función dos alumnos matriculados en cada nivel. Ao longo do curso os alumnos poderán participar en formacións de diversa composición. O traballo de alumnos de cursos máis avanzados en conxunción cos dos primeiros cursos representa un recurso moi útil dende o punto de vista da aprendizaxe xa que serve de elemento motivados aos máis novos e para os máis avanzados representa poñer en valor as aprendizaxes adquiridas con anterioridade. De igual xeito representa un elemento de aprendizaxe vicario xa que se transmiten actitudes e contidos abstractos como a dicción, fraseo, interpretación, etc. e ten tamén influencia positiva na motivación e compromiso dos alumnos na materia.

A significatividade das aprendizaxes e o carácter construtivista marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da improvisación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

Así mesmo a secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Recursos didácticos para os catro cursos

Os principais recursos para o desenvolvemento da materia son o interese dos alumnos, que deben acudir a clase cos seus instrumentos, a excepción dos alumnos da especialidade de piano que utilizarán os do centro.

As referencias bibliográficas da materia variarán en función dos diferentes composicións instrumentais e corresponderanse cos niveis cursados polos alumnos nas diferentes especialidades instrumentais.

Procedementos de acceso ao currículo para os catro cursos

Os alumnos que acceden a esta materia son alumnos que promocionan das ensinanzas elementais ou do curso inmediatamente anterior (primeiro para as especialidades de acordeón, clarinete, frauta travesa, guitarra, percusión, saxofón, trompeta, violín, violoncello; primeiro, segundo ou terceiro no caso das especialidades de acordeón e guitarra) do grao profesional ou ben os alumnos que superan a proba de acceso aos correspondentes niveis nos que se matricula o alumno e no que se sitúa a disciplina no currículo. Polo tanto ben no caso dos alumnos que acceden dende o ensino regrado, ben os alumnos que acceden a través da proba de acceso, demostraron haber adquirido os contidos, os coñecementos e as competencias propias de cada especialidade para este nivel.

Tal e como recolle o Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non pode afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo, polo que as medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes nestes casos serán medidas de reforzo e apoio educativo.

Actividades culturais e promoción das ensinanzas para os catro cursos

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual. As diferentes agrupacións instrumentais que se xeren na mesma son susceptibles de participar nas diferentes audicións e concertos que se celebran ao longo do curso con algunhas das obras musicais que se traballen: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc. Ademais os alumnos deberán mostrar especial interese polos concertos desenvolvidos no centro ou fora (saídas) de agrupacións alleas ao centro que supoñan relación con algún dos contidos da materia.

Procedementos para coordinar, valorar e revisar o desenvolvemento e resultados da programación para os catro cursos

A programación coordinarase coas demais materias do nivel que cursa o alumno. A especialidade instrumental contribuirá a resolver dúbidas específicas sobre as esixencias instrumentais que se deban resolver dende a especialización. A coordinación coa aula de instrumento é fundamental para nivelar a dificultade da materia e as esixencias na mesma. As materias instrumentais como Coro, Música de Cámara ou Orquestra encontran como punto común o traballo en conxunto. A materia aportará a oportunidades para moitos alumnos de traballar en grupo por primeira vez e con elo novas formas de entender a interpretación e as esixencias musicais de coordinación e equilibrio.

O departamento ao que se adscribe a materia encargarse de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao rematar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

Procedemento para realizar a avaliación interna do departamento para os catro cursos

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

Probas de Acceso a 2º,3º, 4º,5º e 6º de Grao Profesional:

En todas as especialidades as probas consistirá na interpretación, co instrumento da especialidade a que se opte, de **UNHA obra de libre elección**. Esta obra será escollida do repertorio de Conxunto do instrumento o que se opte, e deberá correr por conta do examinando o acompañamento necesario para a súa interpretación.

Nas Probas de Acceso de 2o a 4o G.P., nas probas Instrumentais, como mínimo, unha das obras que presenta, deberá ter unha formación, de a lo menos, dúas persoas e a súa duración será superior a 5 minutos.. (os/as aspirantes deberán consultar as programacións das probas de acceso das demais materias do curso ao que desexa realizar a proba)

Seguindo as instrucións da Orde do 28 de xullo de 2008, publicada no D.O.G. do 18 de agosto de 2008 no seu capítulo III, artigo no 9, a lei di: "(...) No caso de que a proba de acceso requira da participación dalgún tipo de acompañamento musical, ben sexa pianístico ou para música de cámara, este correrá a cargo do/da aspirante á praza (...)

As obras a presentar polo examinando deberán ser consultadas por este co/a profesor/a ou co departamento de Conxunto, para se axeitaren ao nivel real do curso; de non terse consultado, o/a profesor/a da materia valorará o nivel das obras presentadas polo examinando, que, no caso de que non seren acordes ao preceptivo nivel, será a causa principal da non superación do exercicio e, polo tanto, da materia. Os membros da/s formación/s de conxunto coa/s que o examinando presente á proba, serán competencia e responsabilidade exclusiva deste. Nin o/a alumno/a, nin o conservatorio teñen a obriga de proporcionar os medios humanos para o conxunto co que se realizará a devandita proba, tal como o indica a Lei. No caso particular da materia de canto, o alumnado de 3o e 4o de G. P. deberá interpretar un repertorio de canción francesa; por outra banda, o de 5o e 6o G. P. deberá presentar no seu programa de interpretación algunhas obras que inclúan, como mínimo, lied alemán e canción francesa.

1.A unidade sonora: respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.

2.Agóxico e dinámico.

3.Posta en práctica dos xestos anacrúsicos para tocar sen dirección.

4.Equilibrio sonoro de planos.

5.Control permanente da afinación.

6.Desenvolvemento da igualdade de ataques.

7.Correcta interpretación de obras do repertorio.

8.Práctica de conxunto da agrupación correspondente.

Criterios de cualificación

Criterios Técnicos (Técnica, traballo, hixiene postural...) 50 %

Criterios Estéticos (Interpretación, son, resultado musical...) 50%

Contidos.

Interpretar obras do repertorio da agrupación correspondente. Con este criterio preténdese avaliar a capacidade de unificación do criterio interpretativo entre todos os compoñentes do grupo e do equilibrio sonoro entre as partes

- Actuar como responsable do grupo dirixindo a interpretación colectiva mentres realiza a súa propia parte, se procede. Mediante este criterio, preténdese verificar se o alumnado ten un coñecemento global da partitura e sabe utilizar os xestos necesarios da concertación. Ademais, pódense valorar os seus criterios sobre unificación do son, timbre, vibrato, afinación, fraseo, etc.
- Executar con correcta afinación, articulacións, fraseo, matices... as obras correspondentes ao repertorio programado. Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade como membro dun grupo, a valoración que ten o seu papel dentro deste e o respecto pola interpretación musical.
- Interpretar obra/s do repertorio para conxunto. Este criterio serve para comprobar a unificación do fraseo, a precisión rítmica, o equilibrio sonoro, a preparación de cambios dinámicos e de acentuación, así como a adecuación interpretativa ao carácter e ao estilo da música interpretada.